

Aleksandra Łukaszak

"Erich Auerbach - eine erkenntnis- und methodenkritische Betrachtung. (Krytyczna analiza myśli filozoficznej i koncepcji metodycznych Ericha Auerbacha)", Ulrich Knocke, "Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik" R. 5 (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/3 (61), 262

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/1/ KNOCKE Ulrich: Erich Auerbach - eine erkenntnis- und methodenkritische Betrachtung. (Krytyczna analiza myśli filozoficznej i koncepcji metodycznych Ericha Auerbacha). "Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik". R. 5:1975, z. 17, Göttingen, s. 74-94.

Autor portretuje Ericha Auerbacha jako romanistę, przedstawiciela liberalno-demokratycznej "europejskości". Teoria historyczna Auerbacha pozostaje daleko w tyle za jego praktyką interpretatorską, gdyż wywodzi się z niedialektycznego stosunku między tym, co szczegółowe, i tym, co ogólne, tkwiąc w sferze agnostycznego relatywizmu. Autor stara się odzielić w filozofii Auerbacha elementy pozytywne od tego, co było 20 - 30 lat temu względnie postępowe, a dziś jest już przestarzałe. Punktem wyjścia tych refleksji jest koronne dzieło Auerbacha "Mimesis", osadzone głęboko w tradycji niemieckiego romantyzmu i filozofii Hegla. Szczególnie interesuje autora zagadnienie, jak według Auerbacha realizuje się proces poznania historyczno-filologicznego i w jakim stopniu pozycja ideologiczna poznającego podmiotu jest konstytutywna dla wyniku badań. Autor powołuje się w swoim artykule na krytyków Auerbacha: Helmuta Kuhna, György Lukácsa, Käthe Hamburger.

BP/61/105

A. Ł.

/1/ KONSTANTINOVIC Zoran: Über Ingarden hinaus... Forschungsgeschichtliche Hinweise zur Entwicklung des phänomenologischen Ansatzes in der Literaturwissenschaft. (Wychodzimy poza Ingardena... Historyczno-badawcze uwagi o rozwoju fenomenologii w literaturoznawstwie). "Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik". R. 5: 1975, z. 17, Göttingen, s. 26-35.

Autor omawia podstawowe pozycje fenomenologiczne literaturoznawców europejskich, którzy - mniej lub bardziej świadomie - podchwycili teorię Ingardena o dziele literackim jako o koherentnej i integralnej całości, konstytuującej się w naszej świadomości jako przedmiot estetyczny. Książki tych autorów (J. Mukařovský, R. Wellek, K. Troczyński, N. Hartmann, W. Kayser, E. Staiger; M. Saporow i A.J. Burow - Związek Radziecki; H.E. Hass, G.A. Mohrlander, H.R. Jauss, H. Weinrich, W. Iser, M. Naumann) są indywidualnymi modyfikacjami teorii Ingardena. Powstaje więc pytanie, czy są to dzieła fenomenologiczne, czy też autorzy powracają do historycznego ujęcia tematu. Autor opowiada się za koncepcją Ingardena, stwierdzając, że dzieło literackie - nawet ulokowane w diachronii - wykazuje ruch od części do całości i od całości do części. Czy dzieło - jako twór autonomiczny, z jednej strony, i jako proces komunikacji, z drugiej strony, synchronia i diachronia, świadomość indywidualna czytelnika i tzw. "zamierzona" - wykluczają się wzajemnie? Czy też - uzupełniając Ingardenowski pogląd o nieprzemijalności dzieła, ponadczasowej pozycji